

ALBÁNIA, EURÓPA UTOLSÓ TITKA

Négy éve a családi kupaktanácson eldöntöttük, hogy elindítunk egy vállalkozást Albániában. A Kedves Olvasó fejében egész biztosan felmerül a kérdés: de miért épp Albánia? Hiszen – amikor meghalljuk ezt a nevet – valószínű, hogy egy elmaradott gazdaságú ország képe rajzolódik ki a szemünk előtt, ahol biztos nagy a szegénység, és talán még számmal közlekednek az emberek. Ezzel mi sem voltunk másképp. Albániába tett első utunkat – ami ugyan csak egyhetes volt – inkább expedíciónak nevezném, melynek egy hónapnyi hideg élelemmel és ipari mennyiségű tisztítószerrel vágtunk neki. A hetet nővérem Londonban megismert albán kollégájának családjánál töltöttük, ahol megtapasztalhattuk az albánok – semmilyen más néphez nem hasonlítható – vendégszeretetét. Élményekkel gazdagon és új tervekkel indultunk haza. Édesapám és nővérem megalapították kaputechnikai cégüket, én pedig a turizmusban rejlő lehetőségeket igyekszem kiaknázni.

Véleményem szerint az Albániával kapcsolatos előítéleteket az táplálja, hogy nekünk, magyaroknak, nincs sok esélyünk releváns személyektől hiteles információkat gyűjteni. A leggyakoribb kérdések a következők: pontosan hol is van Albánia, milyenek az ott élő emberek, és vajon veszélyes-e odautazni?

Albánia a Balkán- félszigeten fekszik. Északról Montenegró, északkeletről Koszovó, keletről Macedónia, délről Görögország, délnyugatról a Jón-tenger, nyugatról pedig az Adriai-tenger határolja. Lakossága megközelítőleg 3,5 millió. Az ország fővárosa Tirana. Államformája: többpárti képviselői demokrácián alapuló parlamentáris köztársaság. A hivatalos nyelv az albán. Az ország függetlenségét 1912. november 28-án kiáltották ki, tehát immár 100 éve.

A legtöbb turistát Albánia kulturális sokszínűsége, természeti öröksége, valamint annak érintetlensége vonzza. Az ország teljes tengerparti szakaszának hossza 362 km. Északi területein lassan mélyülő, homokos tengerpartokat találunk, melyek nagy része még kiépítetlen. Délebbre haladva ezeket felváltják a kavicsos partszakaszok nyüzsgő kisvárosokkal, rengeteg étteremmel és szállodával. Területén 13 nemzeti park található, melyeknek nagy része hegyvidék, ahol rendkívül gazdag a flóra és a fauna. Tölgyfélék, szelídgesztenye, platán, komlógyertyán, bükk, páncélfenyők sokasága gazdagítja a felszínt. Ezek az erdős területek adnak ott-hont a következő állatfajoknak: barnamedve, farkas, aranysakál, vörös róka, zerge. A Karavastai-lagúna nemzeti parkjában a rendkívül ritka dalmát pelikánok gazdag populációja él. (A világ összes ehhez a fajhoz tartozó pelikánjának 6,4%-a.)

Az albán nép az illírekől származtatja magát, akik az i.e. első évezred elején

érkeztek a Balkánra, és az egyik törzsüket albanoinak nevezték.

Magukat shqiptaroknak, azaz sasoknak nevezik, az ország neve a saját nyelvükön Shqiperia, melynek jelentése: Sasok Földje.

Kulturájára, építészetére, szokásaira a legnagyobb hatást az 500 éven át tartó török hódoltság gyakorolta. Mediterrán ország lévén a legtöbb – erre a területre jellemző – szokással itt is találkozhatunk. Nyáron tartják a délutáni sziesztát: 1-4 óra között a legtöbb hivatal, múzeum bezár. Az igazi élet általában este 7-8 óra között kezdődik, ezt nevezzük „korzó időnek”. A napnak ebben a szakában a kisgyerektől a nyugdíjas korúig mindenki a főutcán sétálgat; megtelnek az éttermek, kávézók.

Görögországhoz és Bulgáriához hasonlóan itt is fordítva bólogatnak. (A függőleges biccentés nemet, a vízszintes fejmozgatás igent jelent.) Jömagam is megtapasztaltam, hogy mi, magyarok kétszeresen is becsapódhatunk: sok tréfás jelenetet okozott az a tény, hogy a magyar jó szó – igaz, röviden ejtve – az albán nyelvben nemet jelent. Tehát amikor a magyar turista rábólint valamire és mondja, hogy jó, az náluk a tökéletes tagadást jelenti. Így történt, hogy édesapám elől elszaladtak a hön áhított dinnyével, viszont a mézet, amit nem szeretett volna megenni, majdnem letuszkolták a torkán.

Albánia híres a különböző vallású közösségeinek toleráns, békés együttéléséről. A népesség 70%-a muzulmán, 18%-a ortodox és 12%-a római katolikus. Az északi régió az ország katolikus és ortodox központja, de a török megszállás miatt az ország kétharmada muzulmán hitű lett.

A történelem folyamán az északi területek mindig elszigeteltebbek voltak. Ezért az ott élők jobban tartják a vallást, a hagyományokat, a szokásokat, és a mai napig sokan járnak népviseletben. Komoly nehézséget okoz az ország déli és északi részéről származó albánoknak is megérteni egymást, és nemcsak a nyelvi különbségek, hanem az eltérő szokások miatt is. Nővéremmel, shkodrai látogatásunk során, már az ital rendelésnél elakadtunk. A nagy utazást követően szívesen elfogyasztottunk volna egy kávét tejjel. Egyszerűnek tűnik, igaz? A pincérről való 30 percnyi konzultáció után végül kaptunk egy dupla, zaccos kávét – vizes pohárban – valamint némi tejet. Ugyanis arrafelé csak török kávét isznak, természetesen tej nélkül és senkinek nem jut eszébe dupla adagnyit rendelni belőle.

Az albán társadalomra jellemző a hagyományos családmodell, vagyis a legidősebb férfi dönt minden fontos kérdésről, ő tartja el a családot, a feleség pedig a ház körül tevékenykedik és neveli a gyerekeket.

Az albán népzene rendkívül gazdag hangzásvilágú. Az északi népek, az ún. gegek dalai leginkább egy szőlőléből állnak,

kedvelt műfaj a ballada. A déliek, a toszkok dalaira jellemző a polifónia. A férfiak több kitarított hangot énekelnek, a legnagyobb tiszteletben álló férfi pedig egy történetet mesél el közben. A legjellemzőbb hangszer: egy- és kéthúrú lant, a klarinét és a két-sípú dudu.

Az albán konyhát erősen befolyásolták a török hatások. A mai napig kevesen fogyasztanak disznóhúst. Helyette nagyon népszerű a fasziénen sült bárány, borjú, a szárnyas ételek, a fasírhoz hasonló qofte. Köretként általában salátát, sajtot és ún. salce kosít (fokhagymás, fűszeres, olívaolajos tejföl) fogyasztanak. A tenger közelsége miatt szinte minden étteremben kínálnak változatosan elkészített friss halakat és a tenger gyümölcseit. Ezen kívül rengeteg zöldséges- és egytálétel közül is válogathat a turista. Az édességek közül a legjellemzőbbek a cukorszirupba áztatott tészták, valamint a baklava. Az étkezés után a legtöbb helyen hoznak mézzel leöntött gyümölcsöket. Albániában a helyi narancs és citrom mellett beszerezhetőek olyan különlegességek, mint a friss és szárított füge vagy a datolya.

Nemzeti italuk a raki, ami gyümölcspálinka. Legjellemzőbb a szőlőből készült raki, de a hegyekben megköstölhető olyan különlegesség, mint a somból készült pálinka.

Amennyiben abban a megtiszteltetésben van részünk, hogy egy albán család vendégül lát minket, jó ha tudjuk, hogy üdítővel és édességgel fognak minket fogadni, hogy édes legyen az otlétünk. Ezt pedig addig nem illik elfogyasztani, ameddig a háziak nem köszöntöttek minket méltóképp.

Albániában a közbiztonság – a közhiedelemmel ellentétben – nagyon jó. A zsebtolvajlás, autófeltörés egyáltalán nem jellemző. Nemcsak a rendőrök segítőkészek, bármikor bizalommal fordulhatunk bármelyik albánhoz is probléma esetén. Ha nem tud segíteni, semmi gond, oda fog hívni még 5-10 honfitársat, és közösen kieszelik majd a megoldást.

Utazás alkalmával nem szükséges védőoltást felvenni, és nem kell aggódnunk a szállodák tisztasága miatt sem.

Amennyiben Albániát választjuk következő nyaralásunk helyszínéül, fel kell készülnünk arra, hogy ebben az országban rengeteg különleges dolgot fogunk látni, amit eddig nehezen tudtunk elképzelni. Még négy év után is tartogat számomra meglepetéseket az ország és az albánoknak az élethez, a mindennapokhoz való hozzáállása. Úgy vélem, hogy Albánia felkészült a turisták fogadására. Elérkezettnek látom az időt, hogy a magyarok is megkezdjék e történelmi emlékekben, melegszívű emberekben, természeti kincsekben gazdag országnak, Európa Utolsó Titkának a felfedezését.

Rákos Réka Emese